

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sobota, 29. maj 2004 / 60 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Izpitni poli sta priložena priloga z neumetnostnim besedilom in ocenjevalni obrazec.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 22 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Preberite podnaslov izhodiščnega besedila. Dopolnite poved tako, da boste v njej navedli vse bistvene podatke o besedilu, ki ste jih razbrali iz podnaslova.

Iz podnaslova izvemo, da _____

_____
_____

(4)

2. Katera dva podatka o Brižinskih spomenikih izvemo iz naslova izhodiščnega besedila? Odgovorite v povedi.

_____
_____

(3)

3. Ali so Brižinski spomeniki tema izhodiščnega besedila? Obkrožite pravilni odgovor in ga utemeljite v povedi.

DA NE

Utemeljitev: _____

_____

(3)

4. Kaj ste izvedeli o oddaji?

A Obkrožite črke pred štirimi ustreznimi odgovori.

- a) Oddaja je bila namenjena najširši javnosti.
- b) Aleš Valič je napisal atraktiven scenarij za oddajo.
- c) V oddaji so bili podatki o Brižinskih spomenikih privlačno predstavljeni.
- č) Posneta je bila v krajih, ki so zgodovinsko pomembni za Brižinske spomenike.
- d) Oba snemalca in režiser so pripomogli k pestrosti oddaje.
- e) O oddaji so pripovedovali tudi ugledni znanstveniki.

(2)

B V povedih, pred katerima niste obkrožili črk, prečrtajte napačne podatke. Zamenjajte jih z ustreznimi podatki in popravljeni povedi napišite na črti.

_____
_____

(3)

5. Česa gledalci v oddaji niso izvedeli o Brižinskih spomenikih?

- a) Iz katerega materiala so spomeniki.
- b) Posebnosti jezika, v katerem so napisani.
- c) Od kod izvira njihovo ime.
- č) Da so napisani z rjavim črnilom.
- d) Kako priljubljeni so bili v zgodovini.
- e) V čigavi lasti so danes.

(1)

6. Na koga se nanaša besedna zveza *smo lahko celo pozabili* na koncu prvega odstavka?

- a) Na novinarko.
- b) Na splošno na novinarje.
- c) Na bralce besedila.
- č) Na novinarko in vse bralce besedila.
- d) Na novinarko in druge gledalce oddaje.

(1)

7. Kaj novinarka vrednoti v drugem in kaj v tretjem odstavku besedila? Pravilna odgovora vpišite na črti. Izbirajte med naslednjimi možnostmi: *izvedbo oddaje / televizijski spored / vsebino oddaje / pouk zgodovine / pomen Brižinskih spomenikov / predavanje uglednega profesorja.*

Novinarka v drugem odstavku vrednoti _____ ,
v tretjem odstavku pa _____ .

(2)

8. Preberite prvo poved v tretjem odstavku izhodiščnega besedila.

- a) Iz prvega stavka izpišite besedo, s katero je avtorica izrazila svoje mnenje o ustvarjalcih oddaje.

_____

- b) Iz povedi izpišite priredno zloženo subjektivno besedno zvezo.

_____

(2)

9. Ali je sporočevalka ovrednotila oddajo tudi s prvinami nebesednega jezika?

DA NE

Utemeljitev (v povedi): _____

(3)

10. Na kaj je želela sporočevalka vplivati z besedilom?

- a) Na naslovnikovo besedno ravnanje.
- b) Na naslovnikovo vedénje.
- c) Na naslovnikovo védenje/znanje.
- č) Na naslovnikovo mnenje.
- d) Na naslovnikovo prepričanje.

(1)

11. V vsaki dvojici besed podčrtajte pravilno trditev.

Izhodiščno besedilo je

- enogovorno/dvogovorno.
- zasebno/javno.
- publicistično/praktičnosporazumevalno.
- utemeljevalno/razlagalno.

(2)

12. Dopolnite povedi.

Besedilno vrsto, s katero sporočevalec vrednoti umetniško ali strokovno delo, imenujemo _____ . Če bi sporočevalec zgolj objektivno pripovedoval o oddaji, ki si jo je ogledal – o vsebini, kraju in času predvajanja ter o ustvarjalcih –, bi se taka besedilna vrsta imenovala _____ .

(2)

13. V izhodiščnem besedilu je uporabljenih precej prevzetih besed, npr. *ambient*, *ornament*, *populacija*, *atraktiven*. Ali je za besedilo, objavljeno v časopisu Delo, ustrezna raba toliko prevzetih besed?

DA NE

Utemeljitev (v povedi): _____

_____

(3)

14. Izhodiščno besedilo je napisano v zbornem jeziku. Na črte napišite, katero socialno zvrst bi najverjetneje izbrali v drugačnem govornem položaju.

O dokumentarni oddaji, ki predstavlja Brižinske spomenike,

pripovedujete med govornim nastopom v razredu. _____

pripovedujete sošolcu na mestnem avtobusu. _____

se pogovarjate s starejšim sosedom. _____

(2)

15. Smiselno povežite pojme iz obeh stolpcev tako, da na črtice pred besedami v levem stolpcu napišete ustrezne številke besed iz desnega stolpca.

___ kozji pergament   1 pisava

___ rjavo črnilo   2 jezik

___ karolinška minuskula   3 material

___ latinica   4 lastnik

5 obdobje

(2)

16. V izhodiščnem besedilu je uporabljena beseda *tog* ('iz *togih* okvirjev nizanja podatkov'). Podčrtajte protipomenko te besede.

Protipomenka besede *togo* (*vzdušje*) je

sproščeno / neurejeno / prijazno / dolgočasno / slovesno (vzdušje).

(1)

17. Podčrtano jedro prve povedi pretvorite v samostalniško besedno zvezo in to uporabite kot izhodišče druge povedi.

Snemalca Mišo Čadež in Jure Nemeč ter režiser Jure Pervanje so delo izvrstno opravili. Zaradi

_____ so bili

povabljeni k sodelovanju pri dokumentarni oddaji o prvi slovenski knjigi.

(1)

18. Poimenujte podčrtani stavčni člen/del stavčnega člena v vsakem stavku.

Ugledni gosti so priprave Aleša Valiča dodali še tisto odločilno piko na i. _____

Brižinski spomeniki so najstarejši ohranjeni v latinici napisani zapis v slovenskem jeziku. _____

Snemalca Mišo Čadež in Jure Nemeč ter režiser Jure Pervanje so delo izvrstno opravili. _____

Dokumentarna oddaja o Brižinskih spomenikih je zahteven projekt. _____

(3)

19. Dopolnite povedi z besednimi zvezami iz oklepaja v ustreznem sklonu.

Aleš Valič se je pogovarjal s _____
(profesor doktor Igor Grdina).

Režiser Jure Pervanje je _____
(snemalca Mišo Čadež in Jure Nemeč) naročil, naj posnameta notranjost cerkve.

(2)

20. Preberite naslednje povedi in ugotovite, s katero besedo/besedno zvezo je v njih izražen ponovljeni podatek. To besedo/besedno zvezo vpišite v preglednico.

- a) Oddaja o Brižinskih spomenikih je bila zahteven projekt, saj so jo snemali tudi v tujini.
b) Scenarij je gledalca popeljal vse do analize jezika, v katerem so napisani Brižinski spomeniki.
c) Brižinski spomeniki so najstarejši ohranjeni v latinici napisani zapis v slovenskem jeziku in hkrati najstarejši zapis v tej pisavi v slovanskih jezikih nasploh.

Beseda	Beseda/besedna zveza, s katero je izražen ponovljeni podatek
a) oddaja	
b) jezik	
c) latinica	

(3)

21. V povedih podčrtajte pravilno besedo/besedno zvezo, napisano v poševnem tisku.
- a) Oddaja je izstopila iz togega okvirja nizanja podatkov, *ker/kjer* je bila namenjena splošni populaciji.
  - b) Če nič drugega, si je gledalec zapomnil *saj/vsaj* to, da spomeniki niso kiparsko ali arhitekturno delo.
  - c) Povprečen gledalec *nebo/ne bo* pozabil, v katerem jeziku in pisavi so napisani.
  - č) Si danes že prebral *TV pogled/TV-pogled*?
- (2)
22. V prvem tednu februarja ste si s sošolci ogledali posnetek dokumentarne oddaje o Brižinskih spomenikih. Napišite poročilo o ogledu oddaje, njeni vsebini in ustvarjalcih. Uporabite podatke iz izhodiščnega besedila, manjkajoče pa si izmislite. Besedilo naj obsega od 100 do 130 besed. Pišite na naslednjo (prazno) stran.

(12)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN